Gunnera manicata in het voorjaar.

Top 10 grootbladige vaste planten

Om rust te creëren in een tuin, heb je grootbladige planten nodig. Probeer je eens in te beelden hoe een tuin met alleen maar varens of alleen maar siergrassen eruit zou zien. Onrustig, gekrioel van fijn blad. Plaats je daar groot of groter blad tussen, dan komen de omringende plantensoorten automatisch beter tot hun recht. Echt serieus groot blad zoals benoemd in deze top 10 geeft een tuin een junglelook, een overdaad aan groen. Daarom moet je misschien in de gaten houden dat je niet alleen maar grootbladigen gebruikt. Overigens komt het goed uit dat de meeste grootbladige vaste planten van schaduw en/of vocht houden, iets wat bij een mini-jungle past.

Auteur: Marlien van der Linden

Om rust te creëren in een tuin, heb je grootbladige planten nodig. Probeer je eens in te beelden hoe een tuin met alleen maar varens of alleen maar siergrassen eruit zou zien. Onrustig, gekrioel van fijn blad. Plaats je daar groot of groter blad tussen, dan komen de omringende plantensoorten automatisch beter tot hun recht. Echt serieus groot blad zoals benoemd in deze top 10 geeft een tuin een junglelook, een overdaad aan groen. Daarom moet je misschien in de gaten houden dat je niet alleen maar grootbladigen gebruikt. Overigens komt het goed uit dat de meeste grootbladige vaste planten van schaduw en/of vocht houden, iets wat bij een mini-jungle past.

Niet alleen *Gunnera*

In veel tuinen wordt als opvallende bladplant *Gunnera manicata* gebruikt, of de in Engeland invasief verklaarde *Gunnera tinctoria*. Die heeft mooi, indrukwekkend, stoer en onovertroffen groot blad, maar waarom niet eens iets anders verzinnen? En dan staat hij vaak ook nog in zijn eentje groot te zijn aan de waterkant, terwijl één van de belangrijkste regels bij het maken van een beplantingsplan is: alle (opvallende) planten in drieën toepassen. Om in balans te komen, zouden er dus nog twee andere grootbladigen in een ongelijkbenige driehoek in het beplantingsplan geplaatst moeten worden. Anders lijkt het of de tuin overhelt naar de kant waar de *Gunnera* staat.

Marlien van der Linden

Bodem en licht

Een voorwaarde voor het gebruik van dit soort planten is dat de grond rijk aan voedingstoffen is. Dat is begrijpelijk, want het is een hele kunst om zo'n groot blad tot ontwikkeling te laten komen, en dat zelfs in één groeiseizoen. Daarom is veel humus vereist en een bodem die niet makkelijk uitdroogt. Het blad mag na het afsterven dan ook gewoon blijven liggen. Het verteert snel en biedt voeding voor het nieuwe seizoen. Verschillende planten kunnen meer zon verdragen bij voldoende vocht – ook een logische reactie. Maar bij een normale vochthuishouding is schaduw of in ieder geval halfschaduw een must, en dan nog het liefst ochtendzon.

1. *Aralia cordata*

Deze plant, met grote geveerde bladeren, creëert minder massa dan soorten zoals *Gunnera*, maar maakt dat goed door een hoogte van 150 tot 250 cm, afhankelijk van grond en standplaats. De cultivar 'Sun King' valt in het voorjaar op door zijn haast lichtgevende gele blad. Na een warme zomer verschijnen in augustus/september luchtige bloemen, vergelijkbaar met die van *Hedera* en *Fatsia*. Het eetbare loof maakt de plant, ook bekend als *udo,* geschikt als onderbegroeiing in voedselbossen.

2. *Astilboides tabularis*

Voor veel grootbladige planten geldt: hoe vochtiger ze staan, hoe meer zon ze kunnen verdragen. Dat is ook het geval bij dit tafelblad (Nederlandse naam). Dat is een buitengewoon goed gekozen naam, want de steel zit in het midden onder het blad, wat zorgt voor de vorm van een bistro-tafeltje. Naast het blad zijn ook de crèmekleurige, *Astilbe*-achtig pluimen die elegant overhangen in juni-juli de moeite waard. De plant lijkt wat op nummer 4, *Darmera*, maar heeft lichter groen blad. Hij komt van origine uit Noord-China en Noord-Korea en past daardoor prima in een Oosters georiënteerde tuin.

3. *Bergenia ciliate*

Bergenia cordata is bekend en kan flinke bladeren krijgen, maar deze wintergroene soort van de schoenlappersplant kom ik ook steeds vaker tegen in tuinen. Een leuk extraatje is het zacht behaarde blad. Hij is iets gevoeliger voor vorst. Mocht dat gebeuren, dan sterft het blad af en komt het in het voorjaar weer terug. De zachtroze bloemen die er volgens de boeken in moeten komen, heb ik nog nooit gezien, maar is dat erg? Het blad is op zich al een sieraad voor de tuin. Hoe rijker de grond, hoe groter het blad. Zet hem minstens in halfschaduw.

4. *Darmera peltata*

Of je nu *Dármera* zegt of *Darméra*, dat maakt niet uit. Maar als je hem in een tuin tegenkomt, kun je er niet omheen. In het voorjaar schieten eerst de roze bloemen op lange stelen uit de nog kale wortelstokken. Zijn ze uitgebloeid, dan volgt het blad, dat in gunstige – lees vochtige, voedzame – grond tot indrukwekkende grootte kan volgroeien. Het heeft in het najaar als herfstkleur zelfs rood-oranje tinten. Elk werelddeel heeft zo zijn eigen grootbladigen; deze komt voor aan de westkust van Noord-Amerika. Vind je de bladvorm wel mooi, maar toch een beetje te groot, dan bestaat er nog een kleine versie: 'Nana'.

5. *Farfugium japonicum* 'Giganteum'

Wil je bij blijven met de tuintrend van jungle-achtige tuinen, dan mag deze gigantische *Farfugium* niet ontbreken. Door de glans kun je niet om het niervormige glimmende wintergroene blad van dit familielid van de composieten heen. Lange tijd was het een uitdaging om hem te planten, maar in beschutte omstandigheden – waar hij sowieso van houdt, omdat het blad anders snel beschadigt – kan hij best wat graadjes vorst doorstaan. Er bestaan meerdere varianten van *Farfugium*: met spikkels op het blad, met een zilveren randje en met dof grijzig gekruld blad; de laatste heeft de toepasselijke naam 'Wavy Gravy'.

6. *Hosta* 'Sum and Substance'

Eigenlijk is dit ook een verbazingwekkende plant in deze categorie. Zo'n fragiel bloemetje op een dun steeltje: je verwacht niet dat dit een zeewind bestendig plantje is. Voor deze plant mag de bodem zelfs zout bevatten. *Gaura lindheimeri* 'Whirling Butterfly' is de bekendste variant. De laatste jaren zijn er heel wat cultivars bij gekomen. Ze zijn vooral geselecteerd op hun compacte groeiwijze in de tinten wit tot en met fuchsiaroze, al dan niet met donker blad. De klacht is nogal eens dat de plant na de winter niet terugkomt. De oorzaak ligt dan meestal in te vochtige omstandigheden in de winter.

7. *Podophyllum* 'Spotty Dotty' (pbr)

Deze plant, met de Nederlandse naam voetblad, heeft zeskantig blad met onregelmatig geplaatste donkere vlekken, die leuke accenten geven. Hij is ooit geïntroduceerd door het bekende Noord-Amerikaanse bedrijf Terra Nova. De plant wordt door weefselkweek vermeerderd. Dat is op zich geen probleem, maar daardoor is hij wel iets duurder in aanschaf. Gelukkig heb je er maar drie per vierkante meter nodig. De donkerrode bloemen hangen onder het blad; je moet dus je best doen om ze te zien. Later worden het grote vruchten, 4 tot 6 cm groot, wat flink is voor een vaste plant. De plant is familie van *Berberis*.

8. *Rheum palmatum* var. *tanguticum*

Deze rabarber is niet eerbaar, maar voor de sier met zijn ingesneden blad. Het donkergroene blad staat als een krans op de wortelhals, waaruit in juni een typische, op zuring lijkende bloem komt. Bij elkaar bereikt de plant dan een hoogte van wel 150 cm. Door deze groeiwijze is hij erg geschikt om als eyecatcher solitair in een border te worden gezet. Het blad van de cultivar 'Ace of Hearts' heeft een mooie helderrode onderkant. De bovenkant is donkerrood en even dof als bij *Rheum palmatum* var. *tanguticum*.

9. *Rodgersia podophylla*

Ik heb voor *Rodgersia podophylla* gekozen omdat ik er een mooie foto van had, maar eigenlijk zijn alle *Rodgersia*-soorten en -cultivars prachtige bladplanten. Ze hebben stevig en stoer blad met een rechtopstaande bloeiwijze in kleuren tussen warmrood en crème. Uitgebloeide aren blijven de hele winter als silhouet staan. Het samengestelde blad van *Rodgersia podophylla* bestaat uit vijf deelbladen, die een beetje lijken op een ganzenpoot. Bovendien heeft vooral het blad van deze soort een mooie herfstverkleuring. De andere hebben dat ook, maar in mindere mate. 'Rotlaub', 'Braunlaub' en 'Saarbrücken' zijn selecties hiervan.

10. *Salvia forsskaolei*

De top 10 wordt afgesloten met een nog niet zo populaire *Salvia*. *Salvia sclarea* en *S. argentea* staan bekend om hun grote bladeren, maar gedragen zich vaak als tweejarigen. Deze van de Balkan afkomstige salie is vast en heeft fors groen breedbladig blad. Daarbovenuit steken de bekende vierkante stelen met violet-paarse lipbloemen, die – passend bij de plant – ook grof zijn. Veel *Salvia*-soorten houden van normale tot droge grond, maar deze soort maak je blij met vochtige grond in de halfschaduw. Met bloem kan de plant wel een meter hoog worden. De wat vreemd klinkende soortnaam is afkomstig van een leerling van Linnaeus, Forsskål genaamd.

Top 10	Kleur bloem	Bloeitijd	Hoogte	Per m²
Aralia cordata	lichtgroen/zwarte bes	mrt-mei	150-175	1
Astilboides tabularis	crème	juni/juli	120-140	2 à 3
Bergenia ciliata	licht roze	mrt-apr	35-45	3
Darmera peltata	roze	apr-mei	70-80	3
Farfugium japonicum 'Giganteum'	bloeit niet in NL		40-50	3
Hosta 'Sum and Substance'	lila	juni-juli	50-60	3
Podophyllum 'Spotty Dotty' *(pbr)*	donkerrood	mei	30-40	5
Rheum palmatum var. *tanguticum*	oranjerood	jun-jul	125/150	3
Rodgersia podophylla	crème	jul-aug	80-100	3
Salvia forsskaolei	violet/paars	aug-okt	50-60	5

Kortom

Probeer het eens uit in een beplanting. Ook en misschien wel zeker in kleinere tuinen geeft groot blad rust en suggereert het meer ruimte. Zorg dat de planten niet op de wind staan, want een aangetast blad ziet er meteen minder mooi uit.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!